Řepná kampaň ve zlomovém období

Ohlédněme se nyní, stále ještě v první polovině kampaně 2017/2018, za uplynulým řepařským rokem 2017, na který budeme vzpomínat jako na zlomový, protože cukrová řepa byla zaseta ještě v kvótovém období, ale produkty z ní se budou prodávat z převážné části již v prostředí volného trhu po ukončení platnosti cukerních kvót od 1. října tohoto roku. Situace jednoduchá nebude, budeme čelit tlaku na cenu cukru, aby byla co nejnižší. A zároveň budeme muset usměrňovat tlak starých členských zemí EU, největších producentů cukru v rámci EU, na náš systém dotací, který zahrnuje viditelnou podporu pro citlivé komodity, k nimž řepa spadá. Některým zemím podpora citlivých komodit vadí, i když oni sami mají započteny podpory v rámci plateb na farmu a jejich dotační příjem je vyšší, než kdyby měli dotační systém Česka, nebo třeba Slovenska či Polska. Jde o neustálé vysvětlování a boj za rovnost, alespoň částečnou.

Agronomický rok 2017

V rámci celé Evropy bychom měli být po stránce agronomické spokojeni. V průměru roku počasí cukrovce dopřálo, aby narostla do uspokojivých rozměrů, otázkou ještě finální výsledek v cukernatosti, na který budeme muset vyčkat až do konce ledna, kdy by mělo být zpracování řepy ve většině zemí dokončeno. Výnosy meziročně stoupnou zhruba o 10 %, v některých oblastech i více. Předpokládaný průměrný výnos bílého cukru v EU je 12,2 t.ha^{-1}, v Nizozemsku dokonce 14,6 t.ha^{-1} a v Belgii 15,2 t.ha^{-1}. Největší výrobci cukru, Francie a Německo, očekávají výnos cukru 13–13,6 t.ha^{-1}, ČR nebude příliš pozadu, odhad je kolem 11,4–11,5 t.ha^{-1}, takový by měl být i průměr všech členských států CIBE. V Čechách se Německu přiblížíme ještě více, protože Tereos TTD odhaduje průměrný výnos kolem 85 t.ha^{-1} při 16% cukernatosti, což představuje výnos 12,5 t.ha^{-1} bílého cukru. Kontraktace by zde měla být naplněna na více než 100 %, bude tak dostatek suroviny pro dlouhou kampaň, která je předpokladem ekonomické a udržitelné produkce cukru, a tudíž i cukrové řepy. Je však třeba také zmínit, že v některých částech Evropy nebo i ČR nebyl dostatek dešťových srážek, a tam řepa v ideálním stavu není. Jsou viditelné řádky bez plného zakrytí chrástem – řada řepných polí tak vypadá v Rakousku nebo na jižní Moravě, podobný stav bude i na Slovensku. Předpoklad výnosu řepy standardní jakosti (s 16% cukernatostí) v Rakousku je pouze 70 t.ha^{-1} a na Slovensku 58 t.ha^{-1}. Nedostatek srážek snižuje výnosy oproti optimálním podmínkám o 10–30 t.ha^{-1}, pěstitelé cukrovky jsou tedy na průběhu počasí velmi závislí.

Ekonomika pěstování cukrové řepy a přicházející změna v kampani 2017/2018

Z Bruselu dostáváme pravidelná hlášení o cenách cukru, které se ještě v první polovině roku 2017 pohybovaly těsně pod hranicí 500 EUR.t^{-1}, což je stále dobrá cena pro výsledné ceny cukrovky v rozmezí 750–800 Kč.t^{-1} při standardní cukernatosti 16 %. Nyní máme ale zprávy od cukrovarů, že aktuální cena cukru rychle padá a může se stát, že propad bude i o 100 EUR.t^{-1} pod hranici 400 EUR.t^{-1}, když referenční cena činí 404 EUR.t^{-1}. Znamenat to může a pravděpodobně i bude propad ve výsledných cenách za dodanou cukrovku v kampani 2017/2018. Útěchou bude některým pouze meziročně vyšší výnos. Určité garantované ceny okolo 700 Kč.t^{-1} řepy pěstitelé od cukrovarů mají, a měla by to být taková záchytná síť, i do budoucna. Náklady na vyprodukování 1 t cukrovky bohužel za posledních 5–7 let dle sledování ÚZEI vzrostly přibližně o 100 Kč, ze 700 na 800 Kč.t^{-1}. Proto, aby podnik nebyl v červených číslech, je nutné realizovat cukrovku za cenu vyšší než 700 Kč.t^{-1} a k tomu připočíst rozpočtenou dotaci VCS, která je v současné době na úrovni 6 800–7 000 Kč.ha^{-1}, tedy mírně pod 100 Kč na 1 t vyprodukované řepy. Z pohledu výše dotací nám nárůst ploch cukrovky (v EU +16–17 %, v ČR zhruba +8–10 %) příliš nepomáhá, protože ředí fixní částku 450 mil. Kč. Na počátku činila dotace 7 800 Kč.ha^{-1} a postupným nárůstem ploch klesla, pro rok 2017 bude pod hranicí 7 000 Kč.ha^{-1}. Do budoucna by bylo vhodné plochy cukrovky spíše stabilizovat na současné úrovni, alespoň do roku 2020, a pouze v případě, že by se zvýšila zpracovatelská kapacita cukrovarů a EK přistoupila na fakt, že by do citlivých komodit bylo vyčleněno až 25 % (zřejmě ne dříve než v novém rozpočtovém období, pokud vůbec ano) z celkových dotací, můžeme se bavit o dalším růstu ploch cukrové řepy. Plochy vhodné pro její pěstování by se našly, ale rozhodne konkurence plodin a rentabilita pěstování. Úroda cukrovky v ČR prozatím vypadá slibně. Bude nutné cukrovku sklidit, pokud to bude možné, za optimálních vlhkostních podmínek a surovinu pro pozdní dodávky do cukrovarů pečlivě ochránit proti mrazu!

Jan Křováček, SPC Čech